



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 470/2020-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Roberta Šorla predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jej bližšie nekonkretizovaných „ústavných práv“ rozhodnutím Sociálnej poisťovne [REDACTED] zo 14. septembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej bližšie

nekonkretizovaných „ústavných práv“ rozhodnutím Sociálnej poisťovne [REDACTED] zo 14. septembra 2020.

2. Vo svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľka v hrubých rysoch popisuje priebeh uplatňovania svojich sociálno-poistných nárokov voči Sociálnej poisťovni od roku 2013. Zdôrazňuje peripetie pri posudzovaní poklesu jej pracovnej schopnosti z dôvodu zhoršujúceho sa zdravotného stavu, ako aj pri následnom uplatňovaní nároku na invalidný dôchodok.

3. Z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka napokon 15. augusta 2019 opätovne požiadala o priznanie invalidného dôchodku od 24. septembra 2010. Sociálna poisťovňa, pobočka Košice, na základe posudku posudkového lekára z 15. augusta 2019, podľa ktorého dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav sťažovateľky má za následok pokles jej pracovnej schopnosti (miera poklesu 55 %), rozhodnutím [REDACTED] z 8. júna 2020 priznala sťažovateľke invalidný dôchodok v sume 44,50 € mesačne, a to od 24. septembra 2018. Vychádzala pritom aj z „*čl. 11 a čl. 23 ods. 3 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou o sociálnom zabezpečení...*“.

4. Na odvolanie sťažovateľky generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím [REDACTED] zo 14. septembra 2020 toto jej odvolanie zamietol a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Košice, z 8. júna 2020.

5. Sťažovateľka vníma výsledok celého procesu uplatňovania svojich nárokov voči Sociálnej poisťovni ako odvetu za to, že *«som sa snažila hľadať spravodlivosť, ale prišla som na to, že keď nemám dobré známosti, a nie peniaze som „nikto“»*. Akcentuje zhoršujúci sa zdravotný stav (Parkinsonova choroba) a s tým súvisiacu nemožnosť uspokojovať základné životné podmienky z príjmu, ktorý jej sociálny poistný systém spolu so štátnymi sociálnymi dávkami garantuje. Nadväzne vyjadruje presvedčenie, že *„došlo k porušeniu mojich ústavných práv a preto sa obraciam s ústavnou sťažnosťou na Ústavný súd SR v zmysle zákona č- 314/2018 Z. z...“*.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Zákonom upravujúcim spôsob konania pred ústavným súdom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý v časti upravujúcej spôsob konania pred ústavným súdom nadobudol účinnosť 1. marca 2019.

10. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak.

11. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

12. Podľa § 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde každé podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu.

13. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

14. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

15. Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a w) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až v) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

19. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

20. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

21. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že podanie navrhovateľky je podľa jeho obsahu návrhom na začatie konania. Aplikujúc na podanie zásadu neformálnosti (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde), vyhodnotil ústavný súd podanie sťažovateľky ako ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, čo vyplýva jednak z označenia jej podania, ako aj zo záverečnej formulácie, ktorou vyjadruje presvedčenie o porušení jej „ústavných práv“.

22. Sťažovateľkina ústavná sťažnosť neobsahuje všetky náležitosti podľa čl. 127 ústavy a podľa § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde. Zvlášť neobsahuje označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľka tvrdí, ako ani dostatočne zrozumiteľné a konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľky dôjsť k porušeniu jej základných práv a slobôd. Podanie sťažovateľky neobsahuje petit, ktorý by mohol slúžiť ako relevantné východisko pre formuláciu prípadného budúceho nálezu ústavného súdu.

23. Sťažovateľka nie je na účel konania o jej ústavnej sťažnosti právne zastúpená ani nepožiadala o ustanovenie právneho zástupcu. Ústavnú sťažnosť spísala evidentne sama.

24. V prípade nedostatkov náležitostí návrhu prichádza do úvahy postup podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním navrhovateľky na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania. Posudzovaný návrh však obsahuje aj neodstrániteľné nedostatky, ako je absencia zrozumiteľného a dostatočne konkrétneho odôvodnenia a vykonateľného petitu (presné vymedzenie toho, čo navrhovateľka žiada), ako aj chýbajúce označenie základných práv a slobôd, ktoré podľa názoru sťažovateľky mali byť v jej veci porušené.

25. Pri rozhodovaní, či využije inštitút výzvy na odstránenie nedostatkov podania, boli pre ústavný súd podstatné aj skutočnosti, ktoré nepochybne vyplývali zo sťažovateľkinho podania a z jeho príloh.

26. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

27. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

28. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

29. Podľa čl. 1 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) tento zákon vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia, konanie vo veciach sociálneho poistenia a konanie vo veciach vymáhania pohľadávok.

30. Podľa § 214 zákona o sociálnom poistení proti rozhodnutiu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne má účastník konania právo podať odvolanie, ak tento zákon neustanovuje inak alebo ak sa účastník konania nevzdal odvolania písomne alebo ústne do zápisnice.

31. Podľa § 215 ods. 4 zákona o sociálnom poistení o odvolaní proti rozhodnutiu ústredia rozhoduje generálny riaditeľ.

32. V nadväznosti na citované ustanovenia ústavný súd konštatuje, že proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne [REDAKOVANÉ] z 8. júna 2020 sťažovateľka mala možnosť podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok. Z obsahu ústavnej sťažnosti aj z jej príloh bez pochybností vyplýva, že toto svoje právo aj využila, na základe čoho generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne prvostupňové rozhodnutie ústredia Sociálnej poisťovne meritórne preskúmal.

33. Pokiaľ ide o rozhodnutie Sociálnej poisťovne, generálneho riaditeľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zo 14. septembra 2020, ako zásah porušujúci „ústavné práva“ sťažovateľky, ústavný súd uvádza, že ide o rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktoré je preskúmateľné v správnom súdnictve na základe správnej žaloby v sociálnych veciach podľa § 199 a nasledujúcich zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Právomoc správneho súdu konajúceho o správnej žalobe v sociálnych veciach predchádza právomoci ústavného súdu. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti netvrdila ani nepreukazovala, že by popísaný prostriedok ochrany jej „ústavných práv“ na správnom súde uplatnila, čo vedie k aktivácii § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Preto aj v prípade, ak by ústavná sťažnosť sťažovateľky bola, pokiaľ ide o zákonom predpísané náležitosti, bezchybná, musel by ústavný súd nevyhnutne dospieť k záveru o jej neprípustnosti. Na tomto závere ústavného súdu, ku ktorému spoľahlivo a bez pochybností došiel na predbežnom prerokovaní, nemôže nič zmeniť ani výzva sťažovateľke na odstránenie nedostatkov ani na prípadné doplnenie jej podania.

34. Z uvedených dôvodov v okolnostiach sťažovateľkinej veci prevažujú hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania, preto ústavný súd rozhodol o podanom návrhu aj bez odstraňovania jeho nedostatkov. Ústavný súd dospel k záveru, že ani prípadné doplnenie návrhu by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privodiť sťažovateľke úspech pri jeho predbežnom prerokovaní, preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu